

A Magyar Nemzeti Bank 14/2018. (III.6.) számú ajánlása a megterhelt eszközökkel kapcsolatos kockázatok kezeléséről

I. Az ajánlás célja és hatálya

Az ajánlás célja a megterhelt eszközök kezelésével kapcsolatban a Magyar Nemzeti Bank (a továbbiakban: MNB) elvárásaink megfogalmazása, és ezzel a jogalkalmazás kiszámíthatóságának növelése, a vonatkozó jogszabályok egységes alkalmazásának elősegítése.

Az ajánlás kidolgozása során figyelembe vételre került az Európai Rendszerkockázati Testület 2012. december 20-i, a hitelintézetek finanszírozásáról szóló ajánlása (ERKT/2012/2) (a továbbiakban: ERKT ajánlás).

Az MNB jelen ajánlás közzétételével biztosítja az ERKT ajánlás 1. szakaszában rögzített, az intézményeknek az eszközök megterhelésével kapcsolatos kockázatkezeléséről szóló B ajánlásának való megfelelést.

Az ajánlás címzettjei elsősorban a hitelintézetekre és befektetési vállalkozásokra vonatkozó prudenciális követelményekről és a 648/2012/EU rendelet módosításáról szóló 2013. június 26-i 575/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: CRR) 4. cikk (1) bekezdés 3. pontjában meghatározott intézmények. Az MNB azonban a hitelintézettel egyenértékű szabályozásnak megfelelő pénzügyi vállalkozás, valamint az Európai Unió tagállamán és az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes más államon kívüli országban székhellyel rendelkező (harmadik országbeli) hitelintézet és befektetési vállalkozás magyarországi fióktelepei számára is javasolja – „best effort” alapon – az ajánlásban megfogalmazott elvárások követését.

Jelen ajánlás a jogszabályi rendelkezésekre teljeskörűen nem utal vissza az elvek és elvárások megfogalmazásakor, az ajánlás címzettjei a kapcsolódó jogszabályi előírásoknak való megfelelésre azonban természetesen továbbra is kötelesek.

Az ajánlásban foglaltak összhangban állnak a pénzügyi szervezetek működésének európai kereteit meghatározó előírásokkal.

II. Megterhelt eszközök

1. Valamely eszközt akkor kell megterheltnek tekinteni, ha azt zálogjoggal terhelték meg, vagy ha mérlegen belüli vagy mérlegen kívüli olyan ügylet biztosítására, biztosítékkal történő fedezésére vagy hitelminőségének javítására szolgáló megállapodásnak a tárgya, amelyből nem vonható ki szabadon (például azért, hogy finanszírozási célból jelzáloggal terheljék meg). Azokat a zálogjoggal megterhelt eszközöket, amelyek visszavonására korlátozások vonatkoznak,

így az olyan eszközöket, amelyek esetében a visszavonás vagy más eszközzel való helyettesítés előzetes jóváhagyáshoz kötött, megterheltnek kell tekinteni. Nem kell megterheltnek tekinteni ugyanakkor az olyan eszközt, amely tárgya ugyan valamely ügylet biztosítására, biztosítékkal történő fedezésére vagy hitelminőségének javítására szolgáló megállapodásnak, de nem került felhasználásra és a biztosíték nyújtója által bármikor szabadon visszavonható. Amennyiben valamely – egy vagy több eszközből álló – portfólió fedezetként elkülönítésre került, de a fedezet csak részben került felhasználásra, akkor az intézmény az eszközöket saját mérlegelése szerinti sorrendben, az igénybevétel erejéig lekötött eszközként mutatja ki.

2. A megterhelt eszközök jellemzően a következő szerződéstípusokhoz köthetők:
  - a) fedezett finanszírozási ügyletek, ezen belül a visszavásárlási szerződések és megállapodások, az értékpapír-kölcsönzés és a fedezett hitelnyújtás egyéb formái;
  - b) biztosítéki megállapodások, például a származtatott ügyletek piaci értéke után elhelyezett biztosítékok;
  - c) biztosítékkal fedezett pénzügyi garanciák;
  - d) elszámolási rendszerekben, központi szerződő feleknél és más, infrastruktúrát szolgáltató intézményeknél a szolgáltatáshoz való hozzáférés feltételeként elhelyezett biztosíték, amely magában foglalja a garanciaalapokhoz való hozzájárulást és az alap letéteket;
  - e) központi banki konstrukciók: az e pontban megadott szerződés típusok olyan speciális esetei, ahol a szerződő fél a központi bank (az előre elhelyezett eszközök csak akkor tekinthetők meg nem terheltnek, ha lehetőség van az elhelyezett eszközök előzetes jóváhagyás nélküli visszavonására);
  - f) értékpapírosítási ügyletek mögöttes eszközei, amennyiben a pénzügyi eszközöket nem vezették ki az intézmény pénzügyi eszközei közül; azok az eszközök, amelyek teljes mértékben megtartott értékpapírok alapjául szolgálnak, nem számítanak megterheltnek csak akkor, ha ezeket az értékpapírokat egy ügylet biztosítása céljából bármilyen módon zálogjoggal vagy biztosítéki joggal megterhelték;
  - g) fedezett kötvénykibocsátás fedezetéül szolgáló eszközök; a fedezett kötvénykibocsátás fedezetét biztosító eszközök minden esetben megterheltnek számítanak, kivéve az intézmény birtokában lévő saját kibocsátású fedezett kötvényeket.

Az MNB felhívja a figyelmet arra, hogy a fenti lista nem tekinthető teljes körű felsorolásnak, az egyes ügyleteket az eszközterhelés szempontjából minden esetben gazdasági jellegük alapján, a szerződési feltételek figyelembe vételével szükséges megítélni.

III. A megterhelt eszközökkel kapcsolatos kockázatok kezelése

3. A belső védelmi vonalak kialakításáról és működtetéséről, a pénzügyi szervezetek irányítási és kontroll funkcióiról szóló 5/2016. (VI. 6.) MNB ajánlás [a továbbiakban: 5/2016. (VI. 6.) MNB ajánlás] több, a kockázatkezeléssel összefüggő általános elvárást megfogalmaz. Az MNB

ajánlja, hogy a kockázatkezelés részeként a hitelintézet fordítson figyelmet az eszközök megterhelésével összefüggő kockázatok kezelésére is, melynek keretében elvárt, hogy a hitelintézet:

- a) a kockázati étvágy, kockázatkezelési stratégia meghatározása,
- b) a kockázatkezelési politika meghatározása,
- c) a kockázati limitek felállítása,
- d) a kockázatkezelési rendszerrel kapcsolatos folyamatok, eljárások, feladatok, döntési és ellenőrzési jogkörök meghatározása,
- e) a kockázatok folyamatos, megfelelő időben történő azonosítása,
- f) a kockázatok mérésére használt eljárások és módszerek kidolgozása,
- g) a kockázatok mérése, értékelése és nyomon követése,
- h) a kockázatkezelési tevékenységgel kapcsolatos jelentések készítése,
- i) a megállapított kockázati limitek túllépése esetén követendő eljárások kialakítása,
- j) az intézményt, csoportot érintő jelentős változások (szervezeti változások, új termékek, a rendszereket érintő módosítások, stb.) kockázati szempontú értékelése során olyan gyakorlatot kövessen, hogy biztosítva legyen a fedezetkezeléssel és az eszközök megterhelésével összefüggő kockázatok azonosítása, figyelemmel kísérése és kezelése is.

4. Az alkalmazott üzleti modell jellegével, továbbá az intézmény, illetve csoport által folytatott szolgáltatási tevékenységek sajátosságaival – beleértve a szervezeti formából adódó jellemzőket is –, kiterjedtségével, összetettségével és kockázataival összhangban meghatározott kockázatkezelési politikán belül a fedezetkezeléssel és az eszközök megterhelésével kapcsolatos politika célszerűen a helyi piacok sajátosságainak, finanszírozási jellemzőinek és makrogazdasági helyzetének figyelembe vételével kerül elfogadásra.
5. Az MNB elvárja, hogy a hitelintézet a likviditási vészhelyzeti tervében térjen ki az abból fakadó kockázatok kezelésére is, hogy stresszhelyzetben megváltozhat egyes eszközök megterhelésnek szintje, például a hitelintézet hitelminőségének romlása, a biztosítékként nyújtott eszközök leértékelése, vagy a letéti követelmények növekedése miatt.
6. Az 5/2016. (VI. 6.) MNB ajánlás alapján elvárt, hogy a kockázatkezelési tevékenységgel összefüggésben az intézmény, illetve csoport jól meghatározott, megfelelően dokumentált és az intézmény irányítási funkciót betöltő testülete által jóváhagyott belső jelentési rendszerrel rendelkezzen annak érdekében, hogy az intézmény vezetése és a kockázatok által, valamint a kockázatkezelésben, a kockázati kontroll funkció megvalósításában érintett személyek, szervezeti egységek a kockázatok kiterjedtségéről (méretéről és típusáról), továbbá a kockázatok azonosításáról, méréséről vagy értékeléséről és nyomon követéséről megfelelő időben pontos, áttekinthető, érthető, releváns és használható információkhoz jussanak. Az MNB javasolja, hogy a hitelintézetek jelentési rendszere úgy kerüljön kialakításra és működtetésre, hogy az alábbi információk is rendelkezésre álljanak:

- az eszközök megterhelésének szintje, időbeni alakulása, típusa, az eszközök megterhelésének oka (például fedezett finanszírozási ügylet),
- a meg nem terhelt, de megterhelhető eszközök összege, időbeni alakulása és hitelminősége, megadva a megterhelés céljából elérhető eszközök mennyiségét,
- a stresszhelyzet miatt szükségessé váló eszközterhelés növekedés (feltételes megterhelés) mennyisége, időbeni alakulása és típusa.

IV. Záró rendelkezések

7. Az ajánlás a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény 13. § (2) bekezdés i) pontja szerint kiadott, a felügyelt pénzügyi szervezetekre kötelező erővel nem rendelkező szabályozó eszköz. Az MNB által kiadott ajánlás tartalma kifejezi a jogszabályok által támasztott követelményeket, az MNB jogalkalmazási gyakorlata alapján alkalmazni javasolt elveket, illetve módszereket, a piaci szabványokat és szokványokat.
8. Az ajánlásnak való megfelelést az MNB az általa felügyelt pénzügyi szervezetek körében az ellenőrzési és monitoring tevékenysége során figyelemmel kíséri és értékeli, összhangban az általános európai felügyeleti gyakorlattal.
9. Az MNB felhívja a figyelmet arra, hogy a pénzügyi szervezet az ajánlás tartalmát szabályzatai részévé teheti. Ebben az esetben a pénzügyi szervezet jogosult feltüntetni, hogy vonatkozó szabályzatában foglaltak megfelelnek az MNB által kiadott vonatkozó számú ajánlásnak. Amennyiben a pénzügyi szervezet csupán az ajánlás egyes részeit kívánja szabályzataiban megjeleníteni, úgy az ajánlásra való hivatkozást kerülje, illetve csak az ajánlásból átemelt részek tekintetében alkalmazza.
10. Az MNB az ajánlás alkalmazását 2018. március 15-étől várja el az érintett pénzügyi szervezektől.
11. 2018. március 15-én hatályát veszti a megterhelt eszközökkel kapcsolatos kockázatok kezeléséről, valamint a megterhelt és a meg nem terhelt eszközöket érintő információk nyilvánosságra hozataláról szóló 4/2015. (III. 31.) MNB ajánlás.

Dr. Matolcsy György sk.
a Magyar Nemzeti Bank elnöke